

TARIM ARAŞTIRMA RAPORLARI - 4

GAP BÖLGESİNE UYGUN
PİKAN CEVİZİ ÇEŞİTLERİNİN SAPTANMASI

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

GAP BÖLGESİNE UYGUN
PIKAN CEVİZİ ÇEŞİTLERİNİN SAPTANMASI

AĞUSTOS, 1993

I Ç I N D E K İ L E R

ÖNSÖZ

1. GİRİŞ

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. MATERYAL

2.2. YÖNTEM

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

4. SONUÇ

Ö N S Ö Z

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sulamaya açılmasıyla ortaya çıkacak tarımsal potansiyelin en iyi şekilde değerlendirilmesini temin etmek amacıyla GAP İdaresi Başkanlığı tarafından Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ne bir dizi Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Çalışması yaptırılmıştır.

Şanlıurfa-Akçakale Koruklu mevkiinde tahsis edilen 276 dekarlık bir Araştırma İstasyonu kurulması, 31 adet projeden oluşan araştırma çalışmalarının yürütülmesi, GAP Bölgesi'nde Tarımsal Konularda Veri Bankası Oluşturulması ve Uzaktan Algılama Merkezi Kurulması olmak üzere dört bileşenden oluşan proje çalışmaları 1987-1992 yılları arasında yürütülmüştür.

Planlanan proje çalışmaları üç aşamalı olarak ele alınmış olup tamamlanan bölümü, birinci aşamayı oluşturan Adaptasyon Çalışmalarını içermektedir.

Proje paketinin araştırma çalışmalarından bitkisel üretimle ilgili olanlar, Koruklu mevkiinde kurulan Araştırma İstasyonu'nda hayvansal üretimle ilgili olanlar ise TİGEM Ceylanpınar Tarım İşletmesi'nde yürütülmüştür.

Bu rapor, yürütülen alt projelerle ilgili olarak saptanan ilk sonuçları ortaya koymaktadır.

Söz konusu proje paketinin ikinci aşaması olan yetiştirme teknikleri ile ilgili araştırmalar, ilk aşamada elde edilen verilere bağlı olarak ve adaptasyonu saptanmış tür ve çeşitlerle Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nin de katkıları ile yine Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafından 1993-1996 yılları arasında sürdürülecektir.

1. GİRİŞ

Meyve şekli, kabuk kalınlığı ve tadı bakımından normal cevizden farklı özellikler taşıyan pikanın yetiştiriciliği özellikle yüzyılımızın başından itibaren dünyada belirli ve artan bir gelişim süreci içinde bulunmaktadır.

Genel olarak, % 73-75 yağ, % 12-15 karbonhidrat, % 9-10 protein, % 3-4 su ve % 1.5 dolayında mineral madde içeren pikan meyvelerinin E vitaminince de oldukça zengin olması ve yağ yönünden bazı sağlık sorunları olan kişilerinde bu meyveyi doymamış yağ asitlerince zenginliği nedeniyle rahatlıkla yiyebilmeleri pikan yetiştiriciliğinin ve üzerindeki çalışmaların son yıllarda artmasının nedenleri arasında gösterilebilir.

Pikan cevizinin anavatanı ve bugünkü durumda yetiştiriciliğinin yaygın olduğu ülkelerdeki ekolojik koşullara bakıldığı zaman, ülkemizin de bazı bölgelerinde bu meyve türünün rahatlıkla yetişebileceği görülmektedir. Ülkemizde pikanın yetişebileceği alanlar olarak Akdeniz Bölgesi, Ege Bölgesi'nin güneyi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin bazı yerleri sayılabilir. Yapılan çeşitli araştırmalar sonucu pikanın ekonomik olarak yetiştiriciliğinde en önemli faktörler; sıcaklık toplamı, ilbaharın geç donları ile sonbaharın erken donları arasındaki süre ve çeşitlerin soğuklama gereksinimlerinin karşılanmasıdır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Materyal

Araştırma, Şanlıurfa-Koruklu Araştırma İstasyonu'nda 11 pikan çeşidi ile yürütülmüştür.

2.2. Yöntem

Bu çeşitlerden Mahan, Wichita, Western, Harris Super, Choctaw, Royal, Shawnee ve Hastings Mart 1988'de 12x12 m aralıklarla 5'er tekerrürlü olarak "Tesaduf Parselleri Deneme Desenine" göre dikilmişlerdir. Comanche, Texhan ve Ideal çeşitleri ile 1988 yaz aylarında kuruyan bazı fidanlar Aralık 1988'de tamamlanmışlardır.

Çoğur anacına aşılı olarak dikilen fidanlar, 1988 yaz aylarında çanak usulü ile, 1989 yazından itibaren ise mikrosiprinklerle sulanmış, bu dönemde malçlamaya özel önem verilmiş ve bütün çeşitlere aynı kültürel ve teknik işlemler uygulanmıştır.

Denemeye alınan çeşitlerde 1989 yılından itibaren; gelişme durumları, tomurcukların sürme tarihi, yaprak dökme tarihi, vejetasyon süresi, sürgün büyümesi incelenmiştir.

1990 yılında Wichita, 1991 yılında Wichita, Harris Super, Western, Royal ve Mahan çeşitlerinden meyve alınmış ve bunlarda verim (gr/ağaç), meyve ağırlığı (gr), meyve uzunluğu (mm), meyve genişliği (mm), kabuk kalınlığı (mm), iç ağırlığı (gr), kabuk ağırlığı (gr), iç randımanı (%), boş meyve oranı (%) ve kg'daki ceviz adedi belirlenmiştir.

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

Çeşitler, 1-5 skalasına göre değerlendirilen gelişme durumlarına göre incelenmiş ve 3 gruba ayrılmışlardır. Ideal (1.67), Western (1.72), Choctaw

(1.92), Wichita (1.96), Harris Super (1.96) ve Royal (2.14) Şanlıurfa-Koruklu koşullarında en iyi gelişme gösteren çeşitler olarak saptanmışlar ve skala derecelerine göre normal gelişme göstermişlerdir. Mahan (2.62), Comanche (2.68), Hastings (2.98) ve Texhan (3.07) gelişme göstermesine karşın zaman zaman yapraklarında sararmalar gözlenmiştir. Bölge koşullarında 4.08 skala derecesi ortalaması ile en yetersiz gelişme Shawnee çeşidinde belirlenmiştir.

Araştırmalarda kullanılan pikan çeşitleri içerisinde en erken süren çeşitler Harris Super, Wichita ve Mahan olarak saptanmıştır. En geç süren çeşitler ise Comanche ve Choctaw olmuştur.

Bölgede, kullanılan çeşitler içerisinde en erken yaprak dökme tarihi 27 Kasım'da Texhan ve 29 Kasım'da Western çeşitlerinde saptanmıştır. En geç yapraklarını dökenler ise, İdeal ve Mahan çeşitleri olmuştur. En uzun vejetasyon süresine sahip olan çeşitler olarak; İdeal, Mahan, Wichita ve Harris Super saptanmıştır.

4. SONUÇ

Şanlıurfa-Koruklu koşullarında 11 pikan cevizi çeşidiyle 1988-92 yılları arasında yürütülen bu araştırmada 1-5 skalasına göre en iyi gelişme gösteren çeşitler olarak İdeal, Western, Choctaw, Wichita ve Harris Super bulunmuştur.

Bölgede en uzun vejetasyon süresi Mahan, İdeal, Wichita ve Harris Super çeşitlerinde saptanmıştır. En fazla yıllık sürgün büyümesi Harris Super, Chactow, Wichita, Western, İdeal ve Royal çeşitlerinde belirlenmiştir. İlk meyve veren çeşit Wichita olmuş ve dikimden 3.5 yıl sonra bu çeşitten ağaç başına 1,471 gram meyve alınmıştır. Meyve veren çeşitler arasında en iri meyveler Harris Super'de (9.71 gr), iç randımanı en yüksek Wichita'da (% 46.54) ve en düşük boş meyve oranı yine Wichita (% 2.50) çeşidinde saptanmıştır.

Çeşitlerin Şanlıurfa-Koruklu koşullarında gösterdikleri davranışlara ait ilk bulgulara göre, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin ekolojik yönden pikan yetiştiriciliği için çok önemli bir potansiyele sahip olduğu ve bölgeden elde edilen dört yıllık ilk sonuçlar ışığında, Wichita, Harris Super, Western, İdeal ve Choctaw çeşitlerinin ümitvar sonuçlar verdiği, ayrıca çok erken meyveye yatan Wichita çeşidi üzerinde durulmasının yararlı olacağı belirtilebilir. Bunun yanında, çeşitlerin bölgedeki meyve kalite unsurlarının belirlenebilmesi için gerçek performanslarını 10 yaşın üzerinde göstermeleri nedeniyle gözlemlerin en az 15-20 yıllık bir dönemde sürdürülmesinin ve çok daha geniş bir çeşit yelpazesine beslenme, fizyoloji ve döllenme biyolojileri konularında da araştırma yapılmasının bölgede pikan yetiştiriciliğinin gelişmesine katkıları olacağı sonucuna varılmıştır.

TARIMSAL ARAŞTIRMA GELİŞTİRME PROJE ÇERÇEVESİNDE YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

1. GAP Bölgesine Adapte Olabilecek Şeftali, Kayısı, Badem ve Nektarin Çeşitlerinin Saptanması
2. GAP Bölgesinde Değişik Nar Çeşitlerinin Adaptasyonu
3. Ölkemizde Yetiştiriciliği Yapılan Çilek Çeşitlerinin GAP Bölgesine Adaptasyonu
4. GAP Bölgesine Uygun Pıkan Cevizi Çeşitlerinin Saptanması
5. Doğal Olarak Yetişen Çok Yıllık Soğanlı-Yumrulu ve Rizomlu Süs Bitkilerinin Tarlada Üretim Olanakları
6. Sulamanın GAP Alanında Yüksek Verimli Sofralık ve Şaraplık Üzüm Çeşitlerinin Verim ve Kalitelerine Etkisi
7. GAP Bölgesinde Sebze Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi
8. GAP Bölgesinde Yüksek Verimli Lif Teknolojik Özellikleri Üstün Pamuk Çeşitlerinin Saptanması
9. GAP Bölgesinde Sulu Koşullara Uygun Yemlik ve Biralık Arpa Çeşitlerinin Saptanması
10. GAP Bölgesine Uygun Kolza Çeşitlerinin Saptanması
11. GAP Bölgesine Uygun Ayçiçeği Çeşitlerinin Saptanması
12. GAP Bölgesinde Sulu Koşullara Uygun Ekmeklik ve Makarnalık Buğday Çeşitlerinin Saptanması
13. GAP Bölgesinde Sulu Koşullara Uygun Çeltik Çeşitlerinin Saptanması
14. GAP Bölgesinde Yem Bitkileri Adaptasyonu
15. GAP Bölgesinde Sulu Koşullarda Yetiştirilebilecek Yonca Çeşitlerinin Saptanması
16. GAP Bölgesinde I. Ürün veya II. Ürün Olarak Yetiştirilebilecek Sorghum Tür ve Çeşitlerinin Saptanması
17. GAP Bölgesinde I. veya II.Ürün Olarak Yetiştirilebilecek Mısır Çeşitlerinin Saptanması
18. Harran Ovası Koşullarında Pamuk Sulamasında Sulama Aralığı ve Su Tüketiminin Belirlenmesinde Açık Su Yüzeyi Buharlaştırmadan Yararlanma Olanakları
19. Harran Ovası Koşullarında Ayçiçeği Sulamasında Sulama Aralığı ve Su Tüketiminin Belirlenmesinde Açık Su Yüzeyi Buharlaştırmadan Yararlanma Olanakları

20. Harran Ovası Koşullarında Su Yüzeyi (Class-A Pan) Buharlaşmasından Yararlanarak İkinci Ürün Soya İçin Sulama Programlarının Geliştirilmesi
21. GAP Bölgesinde Pilot Bitki Koruma Kliniklerinin Kurulması
22. GAP Bölgesinde Zirai Mücadele Politikasına Esas Teşkil Edecek Hastalık, Zararlı ve Yabancı Otların Saptanması
23. Mardin-Ceylanpınar Ovaları Toprak Kaynaklarının Temel Özellik ve Dağılımlarının Belirlenmesi ve İdeal Arazi Kullanım Planlarının Hazırlanması
24. Harran Ovasında Önemli ve Yaygın Toprak Serilerinin Sulama Başlamadan Önceki Strüktür ve İnfiltrasyon Özellikleri ve Alkalinleşme Olasılıklarının Belirlenmesi
25. GAP Bölgesinde Entansif Süt Sığırcılığını Geliştirmek İçin Uygulanabilecek İslah Organizasyon Modelleri
26. Kilis Tipi Güney Sarı Kırmızı Sığırların Yayılış Alanları, Performansları ve GAP Bölgesi için Bu Sığırlardan Yararlanma Olanakları
27. GAP Bölgesinde Yetiştirilen İvesilerin Süt, Dol ve Et Verimlerinin İslahında Egzotik Irklardan Yararlanma Olanakları
28. GAP Bölgesinde Çeşitli Bal Arısı Irklarının Performanslarının Saptanması ve Bölgede Mevcut Arı Irklarının İslahı Olanakları
29. GAP Bölgesinde Entansif ve Yarı Entansif Koşullarda Hindi Yetiştiriciliği
30. GAP Bölgesinde Sulu Koşullarda Uygulanabilecek Ekim Nöbeti Sistemleri
31. İkinci Ürün Dane Mısır Yetiştirmede Farklı Toprak İşleme Yöntemlerinin Teknik ve Ekonomik Yönden Karşılaştırılması
32. Plastik Örtülü Seralarda Bitki Yetiştirme Ortamının Sağlanması İçin Isı Örtüleri İle Nemlendirme Sistemlerinin Kullanılması ve Enerji Dengesinin Belirlenmesi
33. GAP Bölgesinde Tahıllar ve Baklagiller Pazarlama Yapısı ve Geliştirilmesi
34. GAP Bölgesinde Endüstri Bitkileri Pazarlama Yapısı ve Geliştirilmesi
35. GAP Bölgesinde Meyve ve Sebze Pazarlama Yapısı ve Geliştirilmesi
36. GAP Bölgesinde Hayvansal Ürünler Pazarlama Yapısı ve Geliştirilmesi